

Onderwerp Vaststellen Economische visie Haarlem	
Nummer	2020/442884
Portefeuillehouder	Berkhout, R.A.H.
Programma/beleidsveld	4.2 Economie, toerisme en cultuur
Afdeling	ECDW
Auteur	Kalis, D.
Telefoonnummer	023-5114892
Email	dkalis@haarlem.nl
Kernboodschap	De Economische visie Haarlem geeft richting aan het economisch beleid op de lange termijn en handvatten voor de uitvoering ervan in de periode 2020-2024. Hoofddoel is het behouden, stimuleren en aantrekken van werkgelegenheid. De visie is leidend voor het behoud en de versterking van het ondernemings- en vestigingsklimaat en draagt bij aan een duurzame, inclusieve en vitale stad. De aanleiding voor de visie is de behoefte aan voldoende werkgelegenheid in de stad, een gezonde arbeidsmarkt en een duurzame en circulaire economie. De uitbraak van de coronacrisis betekent een ander vertrekpunt voor de realisatie van de Economische visie Haarlem. Het is nog onduidelijk hoe groot de economische effecten van de lockdown maatregelen van de rijksoverheid zullen zijn. Dit zorgt voor onzekerheid. De snelheid waarmee veranderingen kunnen plaatsvinden vraagt om een flexibele en proactieve houding van overheden, bedrijven en kennis- en onderwijsinstellingen. In de eerste plaats gericht op het indammen van het virus, bedwingen van de crisis en daarna op herstelmaatregelen. Het is hierbij belangrijk om vast te houden aan de lange termijn doelstellingen uit de visie. Dit kader is juist nu hard nodig. Tegelijkertijd is er meer flexibiliteit nodig in de uitvoering om acties actueel en relevant te houden. Daarom wordt de Economische agenda 2020-2024 vertaald naar economische jaarplannen. Dit gebeurt in samenspraak met bedrijven, belangenverenigingen en kennis- en onderwijsinstellingen in de stad. In het najaar van 2020 wordt het economisch actieplan 2021 vastgesteld. De Economische visie Haarlem is tot stand gekomen via een integrale aanpak en een intensief participatietraject met de stad, en is afgestemd op de economische ontwikkelingen in de regio Zuid-Kennemerland, IJmond en de Metropoolregio Amsterdam (MRA). De gemeente faciliteert, stimuleert en verbindt. Samen met bedrijven, kennis- en onderwijsinstellingen en andere partijen in de stad en regio wil het college de visie omzetten in daadkracht.
Behandelvoorstel voor	De commissie Ontwikkeling wordt verzocht advies te geven aan de raad over het

prioritering en uitvoering van de Economische agenda 2020-2024. Om te kunnen blijven inspelen op snel veranderende omstandigheden wordt de inhoud van de economische agenda vertaald naar economische jaarplannen. Dit gebeurt in samenspraak met bedrijven en kennis- en onderwijsinstellingen in de stad. Zo blijven acties actueel en relevant. In het najaar van 2020 wordt het economisch actieplan 2021 vastgesteld. De gevolgen voor de detailhandel, horeca en het toerisme zijn nu al groot. Deze sectoren vragen om een directe herijking van de eerder geplande acties (zie punt 6).

De gemeente Haarlem biedt naast het steunpakket van de rijksoverheid een aantal aanvullende lokale maatregelen om Haarlemse ondernemers nog meer bij te staan in deze moeilijke tijd, zoals uitstel van lokale belastingen en heffingen. Ook is een speciaal telefoonteam opgezet om dagelijks zo'n 100 ondernemers te helpen. En er vinden gesprekken met partners plaats over steunmaatregelen.

2. Voorstel aan de raad

Het college stelt de raad voor:

1. de Economische visie Haarlem vast te stellen.

3. Beoogd resultaat

De Economische visie Haarlem:

- heeft als hoofddoel het behouden, stimuleren en aantrekken van werkgelegenheid;
- is leidend voor het behoud en de versterking van het ondernemings- en vestigingsklimaat en draagt bij aan een duurzame, inclusieve en vitale stad;
- geeft richting aan het economisch beleid voor de lange termijn en handvatten voor de uitvoering ervan in de periode 2020-2024;
- wordt vertaald naar economische jaarplannen zodat de acties uit de Economische agenda 2020-2024 flexibel, actueel en relevant blijven vanwege de coronacrisis;
- is tot stand gekomen via een integrale aanpak en een intensief participatietraject met de stad, en gericht op samenwerking en een gezamenlijke uitvoering;
- is afgestemd op de economische ontwikkelingen in de regio Zuid-Kennemerland, IJmond en de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en versterkt de economische positie van Haarlem in de regio;
- formuleert een antwoord op de economische vragen uit het Programma Groei van Haarlem en de Omgevingsvisie Haarlem.

4. Argumenten

Dit besluit is de beste manier om het beoogd resultaat te bereiken, want:

1. Het besluit past in het ingezet beleid

Het Coalitieprogramma Duurzaam Doen 2018-2022 beoogt een circulaire en duurzame economie, een inclusieve arbeidsmarkt en het benutten van kansen voor werkgelegenheid en innovatieve bedrijven. Uitgangspunt hierbij is om samen met bedrijven, kennis- en onderwijsinstellingen en overheden aan de slag te gaan, kennis te benutten en initiatieven de ruimte te geven. De Economische visie Haarlem sluit hierop aan, geeft richting aan het economisch beleid voor de lange termijn en handvatten voor de uitvoering ervan in de periode 2020-2024. De focus ligt op het stimuleren van vernieuwing en het aanjagen van innovatie.

2. Het besluit geeft richting aan het economisch herstel na de coronacrisis

De Economische visie Haarlem geeft richting en kaders aan het economisch herstel na de coronacrisis. Zodra de crisismaatregelen worden afgebouwd en de economie kan herstellen, biedt de visie houvast en draagt deze bij aan het benutten van kansen, zoals de versnelling van de transitie naar een circulaire en duurzame economie.

3. Het besluit draagt bij aan een evenwichtige groei van Haarlem

Het Programma Groei van Haarlem beoogt een evenwichtige groei van de stad op het gebied van wonen, werkgelegenheid, voorzieningen en mobiliteit (2019/146039). Om het aantal banen in verhouding mee te laten groeien met het aantal inwoners zullen er, naast het behoud van de huidige werkgelegenheid, ook nieuwe banen moeten bijkomen. Er is ruimte nodig om bedrijven te behouden, te laten groeien en nieuw te laten vestigen in de stad. Hier ligt een ruimtevraag en opgave voor de acht ontwikkelzones, maar ook voor de stad als geheel.

4. Het besluit is een bouwsteen voor de Omgevingsvisie Haarlem

De Omgevingsvisie Haarlem en het Omgevingsplan Haarlem komen in de plaats van alle bestemmingsplannen. De Economische visie Haarlem schetst de ambities, uitgangspunten en randvoorwaarden voor werkgelegenheid in Haarlem en wordt als bouwsteen ingebracht voor de Omgevingsvisie Haarlem.

5. Het besluit draagt bij aan de versterking van Haarlem als aantrekkelijke stad voor bewoners, bedrijven en bezoekers

Realisatie van de Economische visie Haarlem draagt bij de versterking van het hoogwaardige voorzieningenniveau, de kwaliteit van leven en de regionale verzorgingsfunctie van Haarlem aan de westkant van de MRA. Daarnaast zorgt het stimuleren en aantrekken van meer kennisintensieve bedrijven in de kansrijke sectoren zoals zakelijke dienstverlening en advisering, creatieve industrie en ICT voor meer economische dynamiek, innovatie en werkgelegenheid. Dit bevordert de zelfredzaamheid en weerbaarheid van de stad. De combinatie van beide ontwikkelingen maakt Haarlem een aantrekkelijke stad voor bewoners, bedrijven en bezoekers.

6. Het besluit vormt de 'paraplu' voor nieuw economisch beleid op specifieke onderwerpen

De Economische visie Haarlem geeft richting aan en krijgt nadere uitwerking in economisch beleid dat wordt ontwikkeld zoals het Actieplan Detailhandel en Horeca, de Toeristische Koers Haarlem en het nieuwe Convenant Waarderpolder. De visie geeft de kaders waaronder de overige economische beleidstukken vallen.

Financiën

De uitvoering van de Economische agenda 2020-2024 wordt gedekt uit de beschikbare capaciteit en middelen uit de Programmabegroting Beleidsveld 4.2. Mede als gevolg van de coronacrisis is er in 2020 en 2021 geen ruimte voor extra capaciteit en middelen voor uitvoering. In de doorvertaling van de Economische agenda 2020-2024 naar het economisch jaarplan 2021 worden daarom prioriteiten gesteld die passen binnen de bestaande capaciteit en middelen.

Communicatie, participatie en inspraak

De Economische visie Haarlem is tot stand gekomen via een integrale aanpak. De inhoud is afgestemd met verschillende beleidsvelden en programma's zoals Wonen, Mobiliteit, Duurzaamheid, Omgevingsbeleid, Werk en Inkomen, Programma- en Gebiedsmanagement, Groei van Haarlem en Omgevingsvisie Haarlem. Ook is een intensief participatietraject doorlopen met ondernemers, belangenverenigingen en kennis- en onderwijsinstellingen. Er zijn interviews en rondetafelgesprekken gehouden en er is een online enquête uitgezet onder ondernemers en de beroepsbevolking van Haarlem. De opgehaalde informatie is zoveel mogelijk verwerkt in de visie.

Om ondernemers en andere belanghebbenden in de gelegenheid te stellen om te reageren op de visie is deze de inspraak ingebracht. De inspraakperiode liep van 9 maart t/m 19 april 2020. Vanwege de uitbraak van de coronacrisis is een geplande informatiebijeenkomst in deze periode afgelast. Wel zijn alle genodigden en deelnemers van de participatiesessies opgeroepen eventuele vragen te mailen en inspraakreacties in te dienen via de daartoe opgezette kanalen. Er is één inspraakreactie binnengekomen. Deze is opgenomen in de bijgevoegde nota van beantwoording. Ook zijn de reacties uit de commissie Ontwikkeling d.d. 5 maart 2020 zoveel mogelijk verwerkt in de visie. Over de participatie- en inspraakmogelijkheden is uitvoerig gecommuniceerd.

5. Risico's en kanttekeningen

Coronacrisis leidt tot onzekerheid

De coronacrisis betekent een ander vertrekpunt voor realisatie van de Economische visie Haarlem. Het is onduidelijk hoe lang de lockdown maatregelen van de rijksoverheid nodig zijn, en in welke mate. Dit zorgt voor onzekerheid. De snelheid waarmee veranderingen kunnen plaatsvinden vraagt om een flexibele en proactieve houding van overheden, bedrijven en kennis- en onderwijsinstellingen. In de eerste plaats gericht op het indammen van het virus, bedwingen van de crisis en daarna op herstelmaatregelen. In tijden van crisis en onzekerheid is een betrouwbare overheid van cruciaal belang voor onderling vertrouwen en samenwerking met de partners in de stad.

Uitvoering visie afhankelijk van derden

De effecten van lockdown maatregelen van de rijksoverheid kunnen verstrekende gevolgen hebben voor de economie van Haarlem. En dat kan gevolgen hebben voor de mate van participatie van stakeholders. Uitvoering van de visie en agenda is afhankelijk van de inzet van bedrijven, kennis- en onderwijsinstellingen en andere partijen in de stad en regio. Het gaat hierbij om het nemen van initiatieven, het inzetten van budgetten en capaciteit, en het delen van risico's. De gemeente kan de economie niet regisseren maar wel zorgen voor de best mogelijke randvoorwaarden voor het behouden, stimuleren en aantrekken van bedrijven.

Coronacrisis heeft op korte termijn mogelijk effect op ruimtevraag

De coronacrisis kan op korte termijn leiden tot een stagnerende vraag naar kantoor- en/of bedrijfsruimte, omdat de groei van (nieuwe) bedrijven mogelijk afneemt. Echter zijn de effecten nog niet duidelijk. Wel is er in de 1,5 meter samenleving meer ruimte per werknemer nodig, ook in kantoren en bedrijfsruimten. En zal vermoedelijk de vraag naar informele werklocaties, bedrijfsverzamelgebouwen en flexwerkplekken toenemen, als gevolg van het meer en langer thuis (moeten blijven) werken.

Ontwikkelzones bieden onvoldoende ruimte voor werken

De totale beschikbare ruimte voor werken in Haarlem neemt de komende jaren verder af door de geplande transformatie van werklocaties naar wonen. Om het aantal banen in verhouding mee te laten groeien met het aantal nieuwe inwoners zullen er, naast het behoud van de huidige werkgelegenheid, ook nieuwe banen moeten bijkomen. Er is dus ruimte nodig om bedrijven te behouden, te laten groeien en nieuw te laten vestigen in de stad. Dit is nu een knelpunt. Een toenemend aantal Haarlemse ondernemers maakt zich zorgen over de continuering van hun bedrijfsvoering op de huidige vestigingslocatie dan wel de groeimogelijkheden elders in de stad.

6. Uitvoering

De Economische agenda 2020-2024 wordt gevormd door de Acties 2020-2024 genoemd bij de groeibepalende factoren, samen met de reguliere werkzaamheden. Om ervoor te zorgen dat de gezamenlijke acties actueel en relevant blijven in deze onzekere tijd wordt de Economische agenda 2020-2024 vertaald naar economische jaarplannen. Dit gebeurt in samenspraak met bedrijven, belangenverenigingen en kennis- en onderwijsinstellingen in de stad. In het najaar van 2020 wordt het Economisch actieplan 2021 vastgesteld. Zo wordt meer flexibiliteit in de prioritering en uitvoering van de economische agenda geborgd.

Corona impact monitor in 2020

Normaliter geeft de jaarlijkse Economische monitor Haarlem inzicht in de economische prestaties van het kalenderjaar ervoor. Door de turbulente ontwikkelingen in de eerste helft van 2020 zullen de inzichten van de economische monitor, gebaseerd op cijfers van 2019, niet representatief zijn. Daarom wordt in 2020 een corona impact monitor ingezet. Deze monitor biedt op een aantal

momenten gedurende het jaar cijfers over de actuele economische situatie van de stad. Op deze manier wordt ondernemers, in een tijd waarin veranderingen elkaar snel opvolgen, relevante data en inzichten geboden. In de eerste corona impact monitor zijn ook de laatste cijfers over 2019 en eerste kwartaal 2020 verwerkt. Dit maakt de situatie vóór en ná de start van de coronacrisis inzichtelijk. Ook wordt het digitaal ondernemerspanel ingezet om gemeente brede peilingen te houden tijdens de coronacrisis.

Evaluatie Economische agenda 2020-2024

In 2025 wordt de Economische agenda 2020-2024 geëvalueerd. Deze evaluatie kan aanleiding geven om nieuwe uitvoeringslijnen voor de visie te formuleren of om bestaande bij te sturen. Ook geeft de evaluatie richting aan de inhoud van de Economische agenda voor de periode 2025-2029.

Koerswijziging: Detailhandelsvisie wordt Actieplan Detailhandel en Horeca

De coronacrisis vraagt om een koerswijziging in de actualisatie van het gemeentelijke Detailhandelsbeleid 2016-2020, dat een actie is uit de Economische visie Haarlem. Het opstellen van een visie in een crisistijd waarin nog niet duidelijk is wat de precieze gevolgen zijn, de benodigde data hierover ontbreekt en ondernemers bezig zijn het hoofd boven water te houden, is niet passend. Winkeliers, restaurants, cafés en hotels maar ook vastgoedeigenaren worden hard getroffen. Om er voor te zorgen dat Haarlem een aantrekkelijke stad voor inwoners en bezoekers blijft, is het noodzakelijk om de leegstand in zowel het centrum als de winkelcentra zo laag mogelijk te houden en ondernemers zo goed mogelijk te faciliteren om deze crisis door te komen. Daarom wordt in 2020 een Actieplan Detailhandel en Horeca opgesteld in samenwerking met de Centrum Management Groep, BIZ-verenigingen en winkeliersverenigingen. Het plan bevat onder andere een overzicht aan urgente en noodzakelijke acties op het gebied van detailhandel en horeca, alsmede uitgangspunten voor toekomstbestendige winkelgebieden.

Naast het bestaande gemeentelijke Detailhandelsbeleid 2016-2020 heeft de gemeenteraad de Regionale Detailhandelsvisie Zuid-Kennemerland 2018-2023 vastgesteld. De speerpunten uit dit regionale beleid zijn het behoud van een fijnmazige detailhandelsstructuur, terughoudendheid ten aanzien van nieuwe detailhandelsontwikkelingen, waar mogelijk 'nieuw voor oud' en PDV locaties alleen bestemd voor PDV-branches (PDV: perifere detailhandel locaties). Ook zijn trends zoals online winkelen, afhaalpunten en brancheverbreiding opgenomen. Het lokale detailhandelsbeleid is hiermee in lijn. De Detailhandelsvisie Zuid-Kennemerland is regionaal afgestemd beleid voor de periode 2018-2023 en vormt een belangrijk toetsingskader voor nieuwe detailhandelsontwikkelingen.

Toeristische Koers: uitgesteld

De participatie van de Toeristische Koers is in het eerste kwartaal van 2020 afgerond en het stuk is gereed voor besluitvorming. Er is echter besloten om de inspraak en de vaststelling van de Toeristische Koers met in ieder geval een half jaar uit te stellen. Het coronavirus heeft het toerisme in Haarlem maar ook in een groot deel van de rest van de wereld platgelegd. De komende maanden wordt bekeken hoe Haarlemse ondernemers en instellingen uit de crisis komen, zodat de

Toeristische Koers, waar nodig, nog kan worden bijgesteld. Er is op dit moment teveel onzeker en de prioriteiten van de (toeristische) ondernemers en de gemeente liggen nu ergens anders. Qua planning zal aansluiting worden gezocht op het Actieplan Detailhandel en Horeca, omdat beide sectoren cruciaal zijn voor het toerisme.

Convenant Waarderpolder: op schema

Het toekomstonderzoek Waarderpolder is toegestuurd naar de commissie Ontwikkeling d.d. 9 april. Dit onderzoeksrapport dient als bouwsteen voor het nieuwe convenant Waarderpolder. Dit convenant wordt in samenspraak met de Industriekring Haarlem (IKH) opgesteld. Ook zullen andere partijen in dit proces worden betrokken, zoals het Hoogheemraadschap van Rijnland, Recreatieschap Spaarnwoude, Spaarnelanden, de Bomenbank, VNO-NCW en de Provincie Noord-Holland. Bestuurlijke besluitvorming over het nieuwe convenant Waarderpolder vindt plaats in het vierde kwartaal 2020.

7. Bijlagen

1. Economische visie Haarlem
2. Nota van beantwoording Economische visie Haarlem